

Läkemedel

Rekommendationer 2025–2026

Rekommenderade läkemedel för rutinsjukvård

LÄKEMEDEL

REKOMMENDATIONER 2025–2026

Rekommenderade läkemedel för rutinsjukvård
inom Region Gävleborg - *kortversion*

Läkemedelskommitténs hemsida regiongavleborg.se/lmk

Utgiven av läkemedelskommittén Region Gävleborg ©

Arbetet med att ta fram underlaget för rekommendationslistan har utförts av läkemedelskommitténs terapigrupper. Grupperna har en bred representation och består av personer med olika kompetenser samt en geografisk spridning i länet.

Faktagranskning

Björn Ericsson, ordförande läkemedelskommittén Region Gävleborg
Elin Isaksson, sekreterare läkemedelskommittén Region Gävleborg
Sofie Näslund, informationsläkare, läkemedelskommittén Region Gävleborg

Produktion

Kommunikationsenheten, Region Gävleborg

FÖRORD

Läkemedelskommittéer har funnits i länet sedan 1970-talet. En läns-gemensam kommitté (LK) bildades 1997 i enlighet med lagen om läkemedelskommittéer. Ordförande tillsätts av hälso- och sjukvårds-nämnden samt övriga ledamöter av hälso- och sjukvårdsdirektören. Arbetet skall vara inriktat på att följa utvecklingen inom läkemedels-området och på att arbeta för en rationell, säker och kostnadseffektiv läkemedelsanvändning. **Läkemedel rekommendationer 2025-2026** är en gemensam rekommendationslista för rutinsjukvården i Region Gävleborg. Rekommendationerna avser såväl sluten- som öppenvård och baseras i första hand på värderingar av läkemedlens medicinska ändamålsenlighet. Arbetet med urval och skriftliga kommentarer har utförts av LK:s terapigrupper som har en bred representation i länet. En jävsredovisning har efterfrågats från samtliga medlemmar i LK samt i terapigrupperna inför arbetet.

Urvalsprinciper

Medicinsk och farmaceutisk ändamålsenlighet är grundläggande för rekommendationerna. I de fall där skillnaden mellan olika preparat ansetts vara liten har behandlingskostnad, miljöaspekter och i viss mån terapitradition varit vägledande för urvalet. Regler om generiskt utbyte på apotek, enligt av Läkemedelsverket fastställd utbyteslista, gör att LK valt att inte rekommendera specifika preparat inom utbytesgrupperna. LK rekommenderar därför endast substans inom dessa grupper.

App och webbversion

I appen Läkemedel Gävleborg samt på hemsidan regiongavleborg.se/lmk finns den fullständiga versionen av rekommendationerna. Den ger en djupare bakgrundskunskap till val av preparat.

Gävle, januari 2025

Björn Ericsson, ordförande läkemedelskommittén

TECKENFÖRKLARINGAR

- 1** ..... 1:a handsval
- 2** ..... 2:a handsval
- 3** ..... 3:e handsval
- ..... Riskläkemedel för äldre
- EF** ..... Läkemedel utan förmån
- (F)** ..... Läkemedel med begränsad förmån
- ..... Särskilt förorenande ämne enligt Havs- och vattenmyndigheten.

EN AKTUELL LÄKEMEDELSLISTA

-ETT SÄTT ATT ÖKA PATIENTSÄKERHETEN

Läkemedelsbiverkningar är fortfarande en av de främsta orsakerna till akuta inskrivningar av äldre på sjukhus. En uppdaterad läkemedelslista är ett sätt att minska risken för detta.

Enkla åtgärder för en aktuell läkemedelslista:

Inför planerat besök

- ***Bifoga en tom läkemedelslista tillsammans med kallelsen.***

Under besöket

- ***Gör en enkel läkemedelsgenomgång. Skriv ut och ge patienten en aktuell läkemedelslista.***

Vid läkemedelsrelaterade problem

- ***Med stöd från elektroniska beslutsstöd i journalsystem/Pascal/janusinfo.se kan många läkemedelsrelaterade problem avhjälpas.***

INNEHÅLL

Förord	3
ATC*	
A Matsmältningsorgan och ämnesomsättning	6
Diabetes typ 2 - glukossänkande behandling	8
A Munsjukdomar och tandvård	10
B Blod och blodbildande organ	12
C Hjärta och kretslopp	13
D Hud	17
G Gynekologi och urologi	22
H Hormoner	25
J Infektioner	26
M Rörelseapparaten	27
N Nervsystemet	28
P Parasitsjukdomar	34
R Andningsorganen - astma och KOL	34
S Ögon- och öronsjukdomar	36
Äldre och läkemedel	38
Läkemedel – ordination i livets slutskede	40
Icke-farmakologisk behandling	41
Läkemedel och miljö	42
Licensförskrivning	43
Biverkningsrapportering	43
Akutläkemedel	44
Rest- och bristsituationer i läkemedelsförsörjning	45
Läkemedelskommittén	46
Kommitténs sekretariat	47
Apotek i Gävleborgs län och norra Uppland	48

*ATC är ett internationellt klassificeringssystem för läkemedel.

MAG- OCH TARMSJUKDOMAR

Gastroesofagal reflux

omeprazol

Ulcus

Trippelbehandling:

omeprazol + amoxicillin + klaritromycin **1**

metronidazol vid pc-allergi istället för amoxicillin **2**

IBS - Irritable bowel syndrome

Smärta vid IBS

iberogast Iberogast^{EF} **1**

Förstoppning

Bulkmedel

sterkuliagummi Inolaxol **1**

plantago ovata Vi-Siblin **1**

Försiktighet till äldre. Ej till opioidbehandlade patienter.

Osmotiskt verkande medel

laktulos **1**

makrogol t ex Forlax **1**

makrogol + elektrolyter
t ex Movicol **1**

Övriga läkemedel

natriumpikosulfat Cilaxoral orala droppar

natriumcitrat + natriumlaurylsulfoacetat
Microlax klymsa

sorbitol + dokusatnatrium

Klyx klymsa

Diarré

loperamid

Illamående

meklozin Postafen

metoklopramid

Gaser

I första hand icke-farmakologisk behandling

simetikon **2**

Hemorroider, fissurer och erosioner

lidokain + hydrokortison

Xyloproct^{EF}

cinkokain + prednisolonkaproat

Scheriproct^{EF}

glyceryltrinitrat Rectogesic vid analfissur

Inflammation i ändtarmen

mesalazin supp, rektalsusp **1**

prednisolon Prednisolon Unimedic^{EF} rektallösning **2**

budesonid Budenofalk rektalskum **2**

prednisolon Prednisolon APL 10mg supp **2**

Glukossänkande behandling vid diabetes typ 2

Mål

God metabol kontroll och kardiorenal riskreduktion hos personer med hög kardiovaskulär risk.

Mål

God metabol kontroll

Mål

God livskvalitet

- 1 **Basbehandling:** Metformin* och stöd till att etablera och bibehålla hälsosamma livsvanor.

Sköra äldre/kakexi

Etablerad kardiovaskulär sjukdom

Hög kardiovaskulär risk**** där HbA1c-mål inte nåtts**

Njursjukdom*
GFR < 60 och/el-ler albuminuri

Varken hög kardiovaskulär risk eller njursjukdom

DPP4
Repaglinid
Insulin

1 SGLT2

2 SGLT2

1 SGLT2

Viktökande

Insulin
SU/Repaglinid
Pioglitazon

Vid hög risk eller vid njursjukdom bör SGLT2-hämmare behållas, tillägg av GLP1-analog vid behov av ytterligare metabol kontroll.

Viktneutralt

DPP4

2 GLP1***
subkutant

3 GLP1***
subkutant

2 GLP1
subkutant

Viktminskande

SGLT2
GLP1***

Överväg alltid tillägg av **insulin** om det behövs för att uppnå individuellt HbA1c-mål, vid symptomgivande hyperglykemi, vid uttalad njursvikt eller hos katabola patienter.

*) Metformin ska dosanpassas vid nedsatt njurfunktion, GFR ≤ 60, och ska inte användas vid GFR < 30.

**) Till personer med multipla riskfaktorer kan behandling övervägas även om individuellt mål för HbA1c nåtts.

***) GLP1-analoger kan övervägas före SGLT2-hämmare vid BMI > 35 där HbA1c-mål inte uppnåtts

****) Definitionerna av hög kardiovaskulär risk vid diabetes varierar men de flesta innefattar ålder ≥ 55 år tillsammans med ≥ 2 av följande riskfaktorer: obesitas, hypertoni, rökning, dyslipidemi, albuminuri.

Antibiotikaprofylax engångsdos 60 min före ingrepp

amoxicillin		1
klindamycin	vid pc-allergi typ 1	2

Bakteriella infektioner i munhålan

fenoximetylpenicillin (PcV)		1
metronidazol	som tillägg	2
klindamycin	vid pc-allergi typ 1	2

Virusinfektioner (herpes simplex)**Lokal behandling**

aciclovir	<i>Anti^{EF}, Zovirax^{EF}</i>	kräm
penciklovir	<i>Vectavir</i>	kräm
lidokain-prilokain		kräm
lidokain	<i>Lidokain APL 5%</i>	munhålepasta

Systemisk behandling

aciclovir		tablett
valaciclovir		tablett

Antibakteriell munsköljning

klorhexidin	<i>t ex Hexident^{EF}</i>	

Inflammatoriska tillstånd i munslemhinnan

bensydamin	<i>Andolex</i>	
lidokain	<i>Lidokainhydroklorid APL i Oral Cleaner</i>	
triamcinolon	<i>Triamcinolon APL</i>	
klobetasol	<i>Klobetasol APL</i>	

Svampinfektioner

nystatin		oral suspension

Lokalanestetika

prilokain + felypressin		
	<i>Citanest Dental Octapressin^{EF}</i>	rekvisition

lidokain + adrenalin		
	<i>Xylocain Dental Adrenalin^{EF}</i>	rekvisition

artikain + adrenalin	<i>Septocaine^{EF} Septocaine Forte^{EF}</i>	rekvisition

mepivakain		
	<i>Carbocain Dental^{EF}</i>	rekvisition

Muntorrhet

natriumfluorid		munhålelösning, sugtablett

natriumfluorid + vinsyra + fluor		
	<i>Flux drops</i>	sugtablett

saliversättning	<i>Saliversättningsmedel med natriumfluorid APL 0,02 %. Proxident fuktgel^{EF}, Flux Dry Mouth Gel^{EF}</i>	

Karies och kariesprofylax

natriumfluorid	<i>Top Dent fluor</i>	dentalgel
	<i>Duraphat</i>	dentalsuspension ^{EF} , tandkräm
	<i>Dentan, Fluorin</i>	munsköljvätska
	<i>Fludent</i>	sugtablett

natriumfluorid + klorhexidin		
	<i>NaF-Klorhexidin APL</i>	dentalgel, tandkräm

klorhexidin	<i>Corsodyl</i>	munhålelsgel

Blödning

tranexamsyra	Cyklokapron	brustablett
	Tranexamsyra APL	oral lösning

Sedering på tandvårdsklinik

midazolam	Midazolam APL	rekvisition, oral lösning	1
oxazepam	Sobril, Oxascand		1

Dosering efter kontakt med ansvarig läkare/sjuksköterska.

Antidot vid överdosering av midazolam

flumazenil ^{EF}		rekvisition

Järnbristanemi

järn(II)sulfatheptahydrat			1
	Duroferon ^{EF}		

järn(III)derisomaltos MonoFer ^{FJ}		använd upphandlad MonoFer på rekvisition	2

Megaloblastanemi

cyanokobalamin (vitamin B12)			1

folsyra (vitamin B9)			1

hydroxokobalamin (vitamin B12)		injektion	2

BLOD OCH BLODBILDANDE ORGAN

Venös tromboembolism (VTE)

apixaban	Eliquis		1

rivaroxaban	Xarelto		1

warfarin	Warfarin Orion		
		Förstahandsval vid mycket hög kroppsvikt samt vid antifosfolipidsyndrom.	

dalteparin	Fragmin		
		Förstahandsval för gravida samt för vissa patienter med malignitetsassocierad tromboembolism.	

Hemostatika

tranexamsyra		

fytomenadion	Konakion Novum	

HJÄRTA OCH KRETSLOPP

Hypertoni

ACE-hämmare

enalapril			1

ramipril			1

ARB

kandesartan			1

losartan			1

Kalciumantagonister

amlodipin			1

Diuretika

hydroklortiazid			1

spironolakton			2

Kombinationerenalapril + hydroklortiazid **1**losartan + hydroklortiazid **1**kandesartan + hydroklortiazid **1****Betablockerare**metoprolol (succinat) depottablett **2**
ej Metoprolol 1A Farma Retard**Tilläggsbehandling**doxazosin **3****Hjärtsvikt****ACE-hämmare**enalapril **1**ramipril **1****ARB – vid ACE-hämmerintolerans**kandesartan **1**valsartan **1****ARNI + ARB**sakubitril + valsartan *Entresto* insättes via kardiolog**SGLT-2-hämmare***dapagliflozin *Forxiga*empagliflozin *Jardiance***Inte förstahandsval till målgruppen mest sjuka och sköra äldre.***Betablockerare**bisoprolol **1**metoprolol (succinat) depottablett **1**
ej Metoprolol 1A Farma Retardkarvedilol **2****Aldosteronantagonister – tilläggsbehandling**spironolakton **1**eplerenon **2****Diuretika – symtomatisk behandling**furosemid **1****Intravenös järnbehandling**Järn (III) karboximaltos *Ferinject* rekvisition, iv**Ischemisk hjärtsjukdom**acetylsalicylsyra **1**klopidogrel vid ASA-överkänslighet **1**

prasugrel*

ticagrelor*

Tidsbegränsad användning efter kranskärlsintervention.*Statiner**atorvastatin **1**rosuvastatin **1****ACE-hämmare**

ramipril

Betablockeraremetoprolol (succinat) depottablett **1**
ej Metoprolol 1A Farma Retard**Angina pectoris****Anfallskupering**glyceryltrinitrat spray, buckaltablett **1****Profylax**isosorbidmononitrat långverkande nitrat **1**

metoprolol (succinat)	depottablett ej Metoprolol 1A Farma Retard	1

bisoprolol		1

amlodipin	vid intolerans mot betablockad	2

Förmaksflimmer/-fladder (FF)

Frekvensreglering

bisoprolol		1

metoprolol (succinat)	depottablett ej Metoprolol 1A Farma Retard	1

digoxin	tillägg vid otillräcklig effekt	2

Emboliprofylax

dabigatran	Pradaxa	1

apixaban	Eliquis	2

warfarin	Warfarin Orion	2

rivaroxaban	Xarelto ^(F)	2

Stroke – sekundärprofylax

Antitrombotisk behandling: ischemisk stroke/TIA utan FF

acetylsalicylsyra	75 mg x 1	1

klopidogrel	75 mg x 1	1

dipyridamol	i kombination med ASA	2

Antikoagulantia vid embolisk ischemisk stroke/TIA

Se avsnitt Förmaksflimmer/-fladder (FF).

Hyperkolesterolemi

atorvastatin		1

rosuvastatin		1

Akne

Komedoakne

adapalen	Differin*	1

*Ska ej användas under graviditet eller av kvinnor som planerar att bli gravida.

Mild papulopustulös akne

bensoylperoxid + adapalen	Epiduo*	1

adapalen	Differin*	1

bensoylperoxid	Basiron AC ^{EF}	1

azelainsyra	Skinoren, Finacea	2

*Ska ej användas under graviditet eller av kvinnor som planerar att bli gravida.

Medelsvår papulopustulös akne

bensoylperoxid + adapalen	Epiduo*	1

tretinoin + klindamycin	Acnatac ^(F) *	2

*Ska ej användas under graviditet eller av kvinnor som planerar att bli gravida.

Svår papulopustulös akne

lymecyklin (tetracyklin)* 300 mg	kapsel

*Tetracyklin ges ej under sista två trimestrarna av graviditeten eller under amning p g a risk för påverkan på fostrets tandanlag och skelett.

Eksem

Mjukgörande/avfällande

Mjukgörande utgör basbehandling vid eksem. Förskrivning av mjukgörande med subvention bör förbehållas patienter med kronisk hudsjukdom som kräver stor förbrukning.

Mjukgörande

karbamid	t ex Canoderm	
glycerol + urea	Miniderm duo	
glycerol	t ex Miniderm	förstahandsval till barn
karbamid + natriumklorid	Fenuril, Karbasal	
propylenglykol	Propyless, Propyderm, Oviderm	

Milda steroider (grupp 1)

hydrokortison Mildison Lipid, Ficortril, Hydrokortison salva 1 %,

Medelstarka steroider (grupp 2)

klobetason	Emovat	
hydrokortisonbutyrat	Locoid	

Starka steroider (grupp 3)

mometasonfuroat	Ovixan*, Elocon*	
betametason	Betnovat*	

Extra starka steroider (grupp 4)

klobetasolpropionat	Dermovat*	

*Använd ej starkare steroid än grupp 1 i ansiktet och inte starkare än grupp 2 i axiller, ljumskar och hudveck.

Topikala immunmodulatorer

Vid terapivikt och/eller som underhållsbehandling, framförallt vid eksem i ansikte och hudveck.

takrolimus	Protopic	2
pimekrolimus	Elidel	2

Hidradenitis suppurativa

azelainsyra	Skinoren, Finacea	profylax	1
klindamycin	Dalacin, kutan emulsion	som tillägg	2
lymecyklin (tetracyklin)* 300 mg		kapsel, som tillägg	3

*Tetracyklin ges ej under sista två timestrarna av graviditeten eller under amning p g a risk för påverkan på fostrets tandanlag och skelett.

Hyperhidros

aluminiumklorid	Absolut Torr ^{EF}	medicinteknisk produkt	1
oxybutynin		tablett	2

Impetigo

I första hand rengöring med tvål och vatten			
fusidinsyra	Fucidin kräm ^{EF}		2

Infestationer

Flatlöss			
bensylbensoat + disulfiram	Tenutex ^{EF}	använd ej vid gummi allergi	

Huvudlöss

Medicintekniska produkter innehållande dimetikon			
	Hedrin ^{EF} , Paranix ^{EF} , Linicin ^{EF} , Nyda ^{EF}		

Skabb

bensylbensoat + disulfiram	Tenutex ^{EF}	använd ej vid gummi allergi	

Pityriasis versicolor

ketokonazol		schampo	
propylenglykol	Propylenglykol APL kutan lösning 50 %	spray	

Psoriasis Mjukgörande och steroider– se eksem

Steroider/avfjällande

salicylsyra *Salicylsyra i Decubal kräm APL 2–5 %.*

betametason + kalcipotriol

Daivobet salva, gel **1**

Enstilar skum **2**

Enstilar skum kan vara ett alternativ till Daivobet, om salvan upplevs för fet.

betametason + salicylsyra

Diprosalic kutan lösning

För hörselgången

hydrokortison + oxitetrazyklin + polymyxin B

Terracortril polymyxin B

fluocinolonacetamid *Otazem*

Rosacea

azelainsyra *Finacea* gel **1**

ivermektin *Soolantra^(F)* kräm **2**

metronidazol *Rozex* gel, kräm **3**

lymecyklin (tetracyklin)* 300 mg kapsel **3**

*Tetracyklin ges ej under sista två timestrarna av graviditeten eller under amning p g a risk för påverkan på fostrets tandanlag och skelett.

Seborroisk dermatit

hydrokortison + mikonazol

Cortimyk, Daktacort

ekonazol + triamcinolonacetamid

Pevisone kräm

ketokonazol schampo

propylenglykol *Propyless*

hydrokortisonbutyrat *Locoid*

klobetason *Emovat*

mometason t ex *Ovixan*, Elocon**

betametason *Betnovat*

betametason + salicylsyra *Diprosalic* kutan lösning

salicylsyra *Salicylsyra i Decubal kräm APL 2–5 %.*

*Använd ej starkare steroid än grupp 1 i ansiktet och ej starkare än grupp 2 i axiller, ljumskar, hudveck.

Svampinfektion

ekonazol *Pevaryl* kräm, puder

terbinafin kräm

hydrokortison + mikonazol kräm

ekonazol + triamcinolonacetamid
Pevisone kräm

flukonazol kapsel

Hudtumörer

Aktinisk keratos

fluorouracil *Tolak*

imikvimod *Zyclara, Aldara*

Basaliom
Imikvimod *Aldara* gäller Basaliom Glas typ 1B

Urtikaria

cetirizin **1**

loratadin **1**

desloratadin **1**

klemastin *Tavegyl* **2**

GYNEKOLOGI

Antikonception

levonorgestrel 150 µg + etinylestradiol 30 µg	tablett		1
levonorgestrel <i>Kyleena, Levosertone, Mirena</i>	intrauterint inlägg		1
drosipirenon + etinylestradiol	tablett		2
etonogestrel + etinylestradiol	vaginalring ^{EF}		2
desogestrel	tablett		2
etonogestrel <i>Nexplanon</i>	implantat		2

Dysmenorré

paracetamol	
naproxen	
ibuprofen	

Menorragi

tranexamsyra	tablett
levonorgestrel <i>Mirena, Levosertone</i>	intrauterint inlägg

PMDS (premenstruell dysforisk störning)

escitalopram	för ytterligare preparat se appen

Illamående under graviditet

meklozin <i>Postafen</i>	
prometazin + koffein + efedrin <i>Lergigan Comp^{EF}</i>	

Candidavaginit

ekonazol <i>Pevaryl, Pevaryl Depot^{EF}</i>	kräm, vagitorium
klotrimazol <i>Canesten</i>	kräm, vaginaltablett/kapsel ^{EF}

flukonazol* kapsel

*Ska ej användas under graviditet

Lichen sclerosus et atrophicus

klobetasol *Dermovot* salva

Vaginos

metronidazol <i>Zidoval</i>	vaginalgel	1
klindamycin <i>Dalacin</i>	vagitorium	2
<i>Förstahandsval vid graviditet.</i>		
dekvalinium <i>Donaxyl</i>	vaginaltablett	2
metronidazol	tablett	2

Herpes

valaciklovir *

*anpassad dosering utifrån njurfunktion.

Kondylom

podofyllotoxin <i>Wartec</i>	
imikvimod <i>Aldara</i>	

Hormonell behandling i klimakteriet

Bioidentiska gestagener ska inte förskrivas.

Östrogen och gestagen ska kombineras vid kvarvarande livmoder.

Kontinuerlig behandling

estradiol <i>Estradot (plåster), Femanest (tablett), Lenzetto (spray)</i>		1	
kombineras med levonorgestrel	intrauterint inlägg	1	
noretisteron 1 mg + estradiol 0,5mg	fast kombination		2
medroxiprogesteron + estradiol <i>Indivina</i>	fast kombination		2

Sekventiell behandling**noretisteron + estradiol**

<i>Novofem, Femasekvens</i> fast kombination		1

estradiol	<i>Estradot (plåster) eller Femanest (tablett)</i>		2

kombineras med medroxiprogesteron			

<i>Provera</i>		2

eller med noretisteron			

<i>Primolut-Nor</i>		2

Östrogener för lokal behandling mot slidtorrhet. Kräver inget gestagentillägg.

estriol

estradiol	<i>Vagifem^{EF} (vaginaltablett), Oestring (vaginalring)</i>	

Medel för blödningskontroll i klimakteriet

medroxiprogesteron	<i>Provera</i>	i lågdos

noretisteron	<i>Primolut-Nor</i>	

UROLOGI**Uretärstensanfall****NSAID**

ketorolak^{EF}	injektion

naproxen

diklofenak	supp

Vid kontraindikation eller otillräcklig effekt av NSAID

morfin/oxikodon	tabl/injektion

Vid kräkningar

hyoscynbutylbromid-morfin-noskapin-papaverin APL	supp

Tilläggsbehandling**paracetamol****alfuzosin****Benign prostatahyperplasi (BPH)**

alfuzosin	1

finasterid	2

Erekttil dysfunktion

sildenafil^{EF}	1

tadalafil^{EF}	1

vardenafil^{EF}	1

avanafil^{EF}	2

alprostadil	3

Överaktiv blåsa

I första hand icke-farmakologisk behandling

solifenacin		2

mirabegron	<i>Betmiga^{EF}</i>	3

Kontraindicerat hos patienter med svår okontrollerad hypertoni. Rekommenderas inte till de mest sjuka äldre.

HORMONER**Tyreoidhormoner**

levotyroxin	<i>Levaxin</i>	1

Kortikosteroider

prednisolon	1

betametason	2

Influensa*

oseltamivir	Ebilfumin, Tamiflu	kapsel/suspension
zanamivir	Relenza	inhalation
baloxavir	Xofluza	tablett

*I appen finns rekommendationer som anger vilka patienter som bör erbjudas behandling.

Covid***nirmatrelvir+ritonavir**

Paxlovid

*I appen finns rekommendationer som anger vilka patienter som bör erbjudas behandling.

Herpes zoster**valaciklovir***

*dosanpassning utifrån njurfunktion.

ARTROS/REUMATOID ARTRIT/GIKT**Artros**

I första hand icke-farmakologisk behandling. Fysisk aktivitet, se FYSS artros.

paracetamol	2
naproxen, ibuprofen, ketoprofen	2

Reumatoid artrit

naproxen, ibuprofen, ketoprofen	1
prednisolon	i samråd med reumatolog 2
metylprednisolon	Depo-Medrol 2
triamcinolonhexacetonide	Lederspan 2

Polymyalgia reumatika (PMR)

prednisolon	

Gikt**Akut**

naproxen, ibuprofen, ketoprofen	1
prednisolon	1
kolkicin	1
metylprednisolon	Depo-Medrol 1
triamcinolonhexacetonide	Lederspan 1

Förebyggande

allopurinol	1
febuxostat	alternativ till allopurinol 2

Ladda ner appen **Strama Nationell** via AppStore eller Google Play.

Där hittar du råd och fakta om antibiotikabehandling regiongavleborg.se/strama

OSTEOPOROS

zoledronsyra	på rekvisition	1
alendronsyra	veckotablett	1
risedronsyra	veckotablett	1
denosumab		2

kalcium + vitamin D3 500 mg/ 800 IE

Tillägg vid systemisk kortisonbehandling eller om tillräckligt intag via kosten inte kan säkerställas.

NERVSYSTEMET

SMÄRTA

Nociceptiv smärta

I första hand icke-farmakologisk behandling

paracetamol		1
naproxen	som tillägg eller monoterapi	2
ibuprofen	som tillägg eller monoterapi	2

Undvik NSAID:

- till patienter äldre än 75 år
  - till patienter som samtidigt använder SSRI, kortison och/eller ASA
  - till patienter med tidigare ulcus eller gastrointestinal blödning
- Om NSAID till dessa patienter ändå bedöms nödvändig bör proton-pumpshämmare ges som profylax.

Undvik:

- diklofenak på grund av miljöskäl.

Vid all förskrivning av opioider beakta beroenderisk, se rutin Förskrivning av narkotikaklassade läkemedel - Region Gävleborg

Undvik samtidig förskrivning av opioider och bensodiazepiner liksom av opioider och gabapentin eller pregabalin.

Starka opioider

morfin	3
oxikodon	3

- Evidens för effekt av förskrivning av opioider vid långvarig smärta saknas.
- Obstipationsprofylax ska alltid ges vid opioidbehandling.

Neuropatisk smärta

I första hand icke-farmakologisk behandling

Aktiverande behandling utgör basen.

amitriptylin	1
gabapentin	2
duloxetin	3
pregabalin	

Tänk på att inte kombinera gabapentinoider.

Nociplastisk smärta – innefattar fibromyalgi och IBS

Läkemedel kan provas efter särskilt avvägande, se mer i appen.

NEUROLOGI

Migrän

Opioider inklusive kodein och tramadol har ingen plats vid behandling av migrän.

paracetamol	1
ibuprofen	1
naproxen	1
acetylsalicylsyra ^{EF*}	med eller utan koffein 1

*Cave blödningsrisk. Olämplig behandling till äldre.

sumatriptan

2

Tilllägg vid samtidigt illamående

metoklopramid

1

Profylaktisk behandling

metoprolol

1

amitriptylin

1

kandesartan

2

Trigeminusneuralgi

karbamazepin* **

1

gabapentin**

2

lamotrigin**

2

oxkarbazepin** *Trileptal*

2

pregabalin**

2

* OBS! Ökad risk för Steven-Johnsons syndrom för individer med sydostasiatiskt ursprung. Välj annat preparat eller rådfråga neurolog.

** Omfattas ej av utbyte på apotek.

Epilepsi

Diagnos och behandlingsstart bör skötas av neurolog.

Krämpförebyggande behandling

karbamazepin**

lamotrigin**

levetiracetam**

valproinsyra* **

* Bör undvikas till kvinnor i fertil ålder.

** Omfattas ej av utbyte på apotek.

Anfallsbrytande behandling vid epilepsi

diazepam

rektallösning

midazolam

Buccolam

munhålelösning

Parkinsons sjukdom

levodopa + benserazid

1

levodopa + karbidopa

1

pramipexol

förstahandsval till yngre patienter

2

selegilin

förstahandsval till yngre patienter

2

rasagilin

förstahandsval till yngre patienter

2

Restless legs (RLS)

gabapentin

1

pramipexol

tablett

2

ropinirol

tablett

3

Essentiell tremor

propranolol

PSYKIATRI

Depression

I första hand icke-farmakologisk behandling (KBT t ex. beteende-aktivering)

sertralin

2

escitalopram

2

venlafaxin

depottablett

3

mirtazapin

3

Paniksyndrom och agorafobi

I första hand icke-farmakologisk behandling (KBT t ex med interoceptiv exponering)

sertralin

2

escitalopram

2

venlafaxin

depottablett

3

Social fobi

I första hand icke-farmakologisk behandling (KBT t ex interoceptiv exponering)

sertralin		2
escitalopram		2
venlafaxin	depottablett	3

Generaliserat ångestsyndrom

escitalopram		1
venlafaxin	depottablett	2

Tvångssyndrom

I första hand icke-farmakologisk behandling (KBT t ex exponering med responsprevention)

sertralin		2
escitalopram		2
klomipramin		3

Psykossjukdomar

aripiprazol		1
risperidon		1
olanzapin		2

Sömnstörningar

I första hand icke-farmakologisk behandling. Läkemedels-förskrivning endast som kortvarig eller intermittent behandling t ex KBT med sömnrestriktioner.

zopiklon		2
propiomazin		2

Läkemedel mot alkoholberoende

Alkoholsensibiliserande medel

disulfiram   Antabus

Medel för långtidsbehandling av alkoholberoende

naltrexon

akamprosat

Abstinensbehandling

oxazepam

Vitaminer

vitamin B-komplex   Beviplex forte   tablett

Läkemedel mot nikotinberoende

Sluta-röka-linjen: tfn 020-84 00 00 eller www.slutarokalinjen.se

Tobaksavvänjning i grupp och digital tobaksavvänjning remiss till Hälsoatorget.

Individuell tobaksavvänjning remiss till hälsocentral.

nikotinersättningsmedel ^{EF}		1
bupropion	Zyban	2
vareniklin		2
cytisiniklin	Asmoken	2

Spolmask

mebendazol	<i>Vermox</i>	oral suspension, tablett

Springmask

mebendazol	<i>Vermox</i>	oral suspension, tablett

pyrvinium		tablett

Till gravida rekommenderas behandling med pyrvinium.

R ANDNINGSORGANEN- ASTMA OCH KOL

För alla patienter som klarar av handhavandet av pulverinhalator rekommenderas sådan i första hand.

SABA/FABA (astma och KOL)

salbutamol	<i>Buventol Easyhaler</i>	pulver
	<i>Ventoline Evohaler</i>	spray

LABA (KOL)

indakaterol	<i>Onbrez Breezhaler</i>	pulver

olodaterol	<i>Striverdi Respimat</i>	spray

LAMA

umeklidinium	<i>Incruse Ellipta (KOL)</i>	pulver

tiotropium	<i>Spiriva Respimat (astma och KOL)</i>	spray

ICS (astma och KOL)

budesonid	<i>Giona Easyhaler</i>	pulver

ciklesonid	<i>Alvesco</i>	spray

LABA/LAMA (KOL)

vilanterol + umeklidinium	<i>Anoro Ellipta</i>	pulver

olodaterol + tiotropium	<i>Spiolto Respimat^(F)</i>	spray

ICS/LABA (astma och KOL)

budesonid + formoterol (klassas även som FABA)	<i>Bufomix Easyhaler</i>	pulver

beklometasondipropionat + formoterol (klassas även som FABA)	<i>Innovair</i>	spray

ICS/LABA/LAMA (KOL)

flutikasonfuroat + vilanterol + umeklidinium	<i>Trelegy Ellipta</i>	pulver

beklometason + formoterol + glykopyrrolonium	<i>Trimbow</i>	pulver/spray

budesonid + formoterol + glykopyrrolonium	<i>Trixeo Aerosphere</i>	spray

ICS/LABA/LAMA (astma)

beklometason + formoterol + glykopyrrolonium	<i>Trimbow</i>	spray

Icke-farmakologisk behandling:

Rökstopp, se läkemedel mot nikotinberoende.

Fysisk aktivitet, se FYSS astma/KOL.

SABA (kortverkande beta-2 stimulerare), LABA (långverkande beta-2 stimulerare), FABA (snabbverkande beta-2 stimulerare), LAMA (långverkande antikolinergika), ICS (inhalationskortikosteroid), LTRA (leukotrien-receptorantagonister).

ÖGONSJUKDOMAR

Allergisk konjunktivit

kromoglicinsyra		ögondroppar
levokabastin	<i>Livostin</i>	ögondroppar

Bakteriell konjunktivit

fusidinsyra	<i>Fucithalmic</i>	
kloramfenikol	<i>Kloramfenikol</i>	
bibrokato	<i>Noviform^{EF}</i>	

Keratit

fusidinsyra	<i>Fucithalmic</i>	
kloramfenikol	<i>Kloramfenikol</i>	

Torra ögon

Flertalet patienter med torra ögon kan hänvisas till egenvård. Recept på tårsubstitut bör förbehållas patienter med konstaterad ögonsjukdom.

povidon	<i>Oculac</i>	
hypromellos		
karbomer		
karmellos		
vaselin + paraffin	<i>Oculentum simplex APL alt. VitA-POS^{EF}</i> (medicinteknisk produkt)	

ÖRON- OCH NÄSSJUKDOMAR

Allergi

loratadin		
desloratadin		

levokabastin	<i>Livostin</i>	
Lokala steroider		
mometasofuroat		1
budesonid	<i>Desonix, Rhinocort Aqua</i>	1
mometasofuroat + olopatadin	<i>Ryaltris</i>	2

Persisterande + intermittent allergisk rinit

Antihistaminer		
loratadin		
Lokala steroider		
mometasofuroat		1
mometasofuroat + olopatadin	<i>Ryaltris</i>	2

Persisterande icke-allergisk rinit

Lokal steroid		
mometasofuroat		1
Lokalt antikolinergikum vid hypersekretion		
ipratropiumbromid	<i>Rinivent</i>	ej till barn

Näsopolypos

mometasofuroat		1

Extern otit

hydrokortison + oxitetracyklin + polymyxin B		
	<i>Terracortril med polymyxin B</i>	
	Viktigt att rengöra hörselgången först.	
fluocinolonacetonid		
	<i>Otazem</i>	endast eksematös extern otit

RISKLÄKEMEDEL TILL ÄLDRE

Riskläräkemedel som i hög grad leder till biverkningar bör undvikas om inte särskilda välgrundade skäl föreligger.

Nyttan av behandlingen ska vägas mot riskerna och läkemedelsbehandlingen ska fortlöpande utvärderas.

För kloka läkemedelsval se - Läkemedelsbehandling av de mest sjuka och sköra äldre.

Bensodiazepiner med långverkande effekter

diazepam

Risker: dagtrötthet, kognitiva störningar, muskelsvaghet, balansstörningar, fall.

Läkemedlet bör ej nyinsättas. Risk för beroende och utsättningsymtom, ska trappas ut vid utsättning.

Läkemedel med betydande antikolinerga effekter

Vissa neuroleptika, flertalet läkemedel mot urininkontinens, tri- och tetracykliska antidepressiva, vissa antihistaminer och anxiolytika; alimemazin (Theralen), prometazin (Lergigan), hydroxyzin (Atarax).

Risker: Kognitiv nedsättning, konfusion, urinretention, muntorrhet, obstipation.

Neuroleptika

Extrapyramidala symtom, yrsel och lågt blodtryck är typiska biverkningar vid neuroleptikabehandling hos äldre patienter med kognitiv sjukdom. Förhöjd risk att drabbas av hjärtinfarkt, stroke och fraktur samt tydlig förhöjd mortalitet.

Neuroleptika är effektivt om det används vid rätt indikation. Risk för utsättningsymtom, ska därför trappas ut vid utsättning.

Tramadol

Risker: Illamående, yrsel, trötthet, förvirring. Ökad risk för serotonergt syndrom i kombination med andra serotonerga läkemedel, t ex SSRI. Risk för beroende och utsättningsymtom, ska därför trappas ut vid utsättning.

Kodein

Risker: Förstoppning, illamående, trötthet. Stora variationer i metabolism. För kombinationspreparatet kodein + paracetamol finns stor risk för dubbelanvändning och därmed överdosering av paracetamol. Risk för beroende och utsättningsymtom, ska därför trappas ut vid utsättning.

Propiomazin (Propavan)

Risker: Dagtrötthet, myrkrypningar, restless legs och extrapyramidala symtom såsom skakningar och ofrivilliga rörelser.

MAXIMALA DYGNSDOSER

Högre doser än de angivna medför för äldre betydande risker för biverkningar som överstiger vinsten/nyttan med behandlingen.

Substans	Maximal dygnsdos
acetylsalicylsyra	75 mg
haloperidol (<i>Haldol</i>)	2 mg (när indikation finns)
risperidon	1,5 mg (när indikation finns)
oxazepam	30 mg
zopiklon	7,5 mg (5 mg oftast tillräckligt)
citalopram	20 mg
escitalopram	10 mg

Smärta

Opioidnaiv patient:

Subkutan vid-behovs-dos: morfin 10 mg/ml: 2,5-5 mg (0,25-0,5 ml)

Patienter som behandlas med peroral opioid:

Subkutan vid-behovs-dos: ½ av totala perorala dygnsdosen.

Patienter som behandlas med parenteral opioid:

Subkutan vid-behovs-dos: ¼ av totala parenterala dygnsdosen.

Illamående

Haloperidol (Haldol) 5 mg/ml: 1-1,5 mg (0,2-0,3 ml) subkutan vid behov. Högst 5 mg per dygn.

Konfusion/hallucination

Haloperidol (Haldol) 5 mg/ml: 2,5-5 mg (0,5-1 ml) subkutan kan ges vid konfusion eller hallucination. Högst 5 mg per dygn.

Rosslig andning

Glykopyrroniumbromid (Robinul) 200 mikrogram/ml: 60-200 mikrogram (0,3-1 ml) subkutan vid behov. Högst tre gånger per dygn.

Oro/ängest

Midazolam 5 mg/ml: 2,5-5 mg (0,5-1 ml) subkutan vid behov. Kan trappas upp med 0,25 ml till högst 1 ml subkutan vid behov.

Andnöd

- I första hand: morfin 10 mg/ml: 2,5-5 mg (0,25-0,5 ml) subkutan vid behov.
- Överväg tillägg av midazolam 5 mg/ml: 2,5-5 mg (0,5-1 ml) subkutan vid behov.
- Furosemid (Furix) 10 mg/ml: 20-40 mg (2-4 ml) intravenöst kan ges vid hjärtsviktsorsakad andnöd. Kan också ges subkutan 20 mg (2 ml) vid behov.

Ohälsosamma levnadsvanor

För att kostnadseffektivt förebygga och behandla sjukdom ska hälso- och sjukvården arbeta systematiskt med prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor utifrån lokalt vårdprogram. Hälso- och sjukvården ska uppmärksamma levnadsvanor som en självklar del av anamnesen (tobak- och alkoholanvändning, matvanor och fysisk aktivitet).

När en eller flera ohälsosamma levnadsvanor identifierats ska *Enkel rådgivning* genomföras, i syfte att väcka intresse för och motivation till förändring hos patienten. Sjukvården ska erbjuda personcentrerad åtgärd/behandling.

Tobaksbruk - Dagligrökare erbjuds tobaksavvänjning

- Sluta-röka-linjen, 020-84 00 00, eller slutarokalinjen.se - Patienten tar själv kontakt. De erbjuder även samtal till patienter som vill sluta snusa.
- Hälсотorg - Digital behandling i Tobakshjälpen, gruppbehandling eller individuell behandling: Konsultation i Clinic24/Min vård Gävleborg eller remiss.
- Hälsocentral - Individuell behandling: Remiss.

Riskbruk av alkohol - Rådgivande samtal

- Alkoholhjälpens 020-84 44 48, eller alkoholhjalpen.se - Patienten tar själv kontakt.
- Hälсотorg: Konsultation i Clinic24/Min vård Gävleborg eller remiss.

Ohälsosamma matvanor - Kvalificerat rådgivande samtal

- Dietist i primärvård: Remiss.

Otillräcklig fysisk aktivitet - Rådgivande samtal med eller utan tillägg av fysisk aktivitet på recept eller aktivitetsmätare

- Hälсотorg: Konsultation i Clinic24/Min vård Gävleborg eller remiss.
- Hälsocentral: Remiss.

För mer information: Vårdprogram Prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor, Vuxna (Platina ID 09-414761), webbplats regionogavleborg.se/levnadsvanor

Kapitel Hälso rek i Läkemedel Gävleborg, app och webbversion.

För att minska spridning av läkemedel i naturen är det viktigt att begränsa onödig användning av läkemedel och att läkemedelsavfallet tas om hand på rätt sätt.

De flesta läkemedel är kemiskt stabila och ofta motståndskraftiga mot nedbrytning. Sådana egenskaper är ofta nödvändiga ur medicinsk synpunkt för att läkemedlet ska kunna verka i rätt del av kroppen. Dessa egenskaper kan dock bidra till att läkemedel sprids och anhopas i naturen med risk för påverkan på andra organismer efter användning hos människa.

Vad du som förskrivare kan göra:

- Överväg alltid icke farmakologisk behandling.
- Sträva efter ändamålsenlig läkemedelsanvändning.
- Genomför läkemedelsgenomgångar för att säkerställa att patienten får rätt läkemedel – slentrianmässig förskrivning skadar både patient och miljö.
- Förskriv startförpackningar för att minska onödig kassation.
- Uppmuntra patienterna att återlämna överblivna läkemedel till apoteket.
- Använd de gemensamma läkemedelsförråden.
- Verka för en minskad kassation av läkemedel genom att inte beställa mer än vad som förväntas förbrukas under läkemedlets hållbarhetstid. Anpassa också beställning av läkemedel till mängd läkemedel som förbrukas under läkemedlets hållbarhetstid.
- Följ de interna rutinerna för avfallshantering. I kommunal hälso- och sjukvård ansvarar sjuksköterska för kassation av narkotikaklassade läkemedel.
- Undvik substansen diklofenak. För läkemedel innehållande ciprofloxacin och östrogener (etinylestradiol och estradiol) är det extra angeläget ur miljösynpunkt med rationell förskrivning.
- Använd flegängs-insulinpennor istället för engångs-insulinpennor.

Mer om läkemedel och miljö

Läkemedel kan hamna i naturen på olika sätt, t ex kan de utsöndras via urin eller avföring. Eftersom många läkemedel är svårnedbrytbara och eftersom de kommunala reningsverken inte är konstruerade för

att rena läkemedel kan rester återfinnas i vattendrag och i grundvatten. Sådan förorening av vårt dricksvatten kan på sikt innebära en risk för folkhälsan.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att estradiol, etinylestradiol, diklofenak och ciprofloxacin är särskilt förorenande ämnen. Drivgåsorna norfluran och apafuran, som används i vissa inhalatorer, är mycket potenta växthusgaser.

LICENSFÖRSKRIVNING

Det finns möjlighet att behandla patienter i Sverige med läkemedel även om de inte är godkända och/eller marknadsförs i vårt land. Licensförskrivning innebär att patienter, efter bedömning av Läkemedelsverket, kan få tillgång till läkemedel som är godkända utomlands.

Ansökan om licens görs elektroniskt genom systemet KLAS (Kommunikationslösning för licensansökningar) som nås via Läkemedelsverkets hemsida (www.lv.se/licens), där också mer information finns om licensförskrivning. Denna funktion kan nås via en länk från journal-systemet Cosmic.

BIVERKNINGSRAPPORTERING

Att sjukvården rapporterar uppmärksammade biverkningar är en av hörnpelarna i arbetet för att öka kunskapen om säkerhet i läkemedelsbehandling. Det är av sådan stor betydelse att sjukvården har en lagstadgad skyldighet att rapportera misstänkta biverkningar. Alla läkare, tandläkare, sjuksköterskor och farmaceuter kan rapportera biverkningar.

Biverkningsrapportering kan göras direkt från journalsystemet Cosmic till Läkemedelsverket.

Rekommenderat bassortiment av akutläkemedel på hälsocentral

Sortimentet kan utökas efter beslut av enskild medicinsk rådgivare beroende på lokala behov. Se länk till ambulanssjukvården (riktlinjer.ambulansengavleborg.se) för behandlingsriktlinjer.

Acetylsalicylsyra	<i>tablett 160 mg</i>
Adrenalin	<i>injektion 1 mg/ml</i>
Betametason	<i>tablett 0,5 mg</i>
Desloratadin	<i>munsönderfallande tablett 2,5 mg</i>
Furosemid	<i>injektion 10 mg/ml</i>
Glukos	<i>injektion 300 mg/ml</i>
Glycerylnitrat	<i>sublingual spray 0,4 mg/dos</i>
Ipratropium*	<i>inhalationsspray</i>
Midazolam	<i>injektion 5 mg/ml för intranasal/buccal/ i.m. administrering</i>
Morfin	<i>injektion 10 mg/ml</i>
Naloxon**	<i>0,4 mg/ml</i>
Natriumklorid	<i>injektion 9 mg/ml</i>
Ringeracetat	<i>infusion</i>
Syrgas (oxygen)	
Salbutamol*	<i>inhalationsspray</i>

* Ipratropium och salbutamol i spray ges vid akuta tillstånd via spacer/andningsbehållare.

** Naloxon kan administreras intranasalt, subkutant eller intravenöst (val av administrationsätt är chefsbeslut.)

För behandling av följande sjukdomstillstånd:

Akut koronart syndrom | Akut hjärtsvikt | Hjärtstopp
Anafylaxi | Akut astma | Generella kramper | Hypoglykemi
Opioidintoxikation

Optionsläkemedel

Läkemedel som används i samband med A-HLR (kräver chefsbeslut och säkerställd kompetens för A-HLR).

Adrenalin	<i>injektion 0,1 mg/ml</i>
Amiodaron	<i>injektion 50 mg/ml</i>

REST- OCH BRISTSITUATIONER I LÄKEMEDELSFÖRSÖRJNING

En restsituation uppstår när ett läkemedelsföretag under en period inte kan tillhandahålla ett läkemedel i en mängd som möter nationell efterfrågan. Företaget gör en restanmälan till Läkemiddelsverket om att en restsituation pågår eller förväntas uppstå - läkemedlet är då restanmält.

För att öka tydligheten i rest- och bristsituationer har Läkemiddelsverket övergått från begreppet restnotering till begreppen restsituation, restanmälan, restående och läkemedelsbrist för att få en enhetlighet.

Rest- och bristsituationer skapar merarbete i den kliniska vardagen och innebär en allvarlig patientsäkerhetsrisk.

- Läkemiddelsverkets restnoteringslista Restsituationer | Läkemiddelsverket (lakemedelsverket.se) samlar läkemedelsföretagens inrapporterade restnoteringar.
- Lagerstatus hos öppenvårdsapoteken finns på fass.se för respektive läkemedel.
- På Restnoterade och utgångna läkemedel - Region Gävleborg (regiongavleborg.se) presenteras restnoteringar av större slag som till exempel de som påverkar många enheter/patienter, där förslag på alternativ behöver förtydligas eller på annat sätt kan få stor påverkan.
- På Sil Online (silonline.silinfo.se) visas restanmälda läkemedel från en rad olika källor.

Björn Ericsson	<i>Ordförande</i>	Specialist allmänmedicin, Läkemedelsenheten, Gävle sjukhus
Cecilia Eklund	<i>Vice ordförande</i>	Specialist infektionssjukdomar, Specialmedicin, Gävle sjukhus
Elin Isaksson	<i>Sekreterare</i>	Apotekare, Läkemedelsenheten, Gävle sjukhus
Adam Danielsson		ST-läkare, Vuxenpsykiatri, Gävle sjukhus
Christer Engvall		Specialist allmänmedicin, Sandviken Norra Din Hälsocentral
Daniel Ericssäter		Specialist smärtlindring, anestesi och intensivvård, Gävle sjukhus
Helena Gustafsson		Specialist hematologi internmedicin, Gävle sjukhus
Jessica Schnell		Specialist allmänmedicin, Premicare Varvet Hälsocentral
Johanna Carlsson		Apotekare, enhetschef, Läkemedelsenheten, Gävle sjukhus
Karl Kappinen		Specialist barn- och ungdoms- medicin, Hudiksvalls sjukhus
Katarina Flyrén		Apotekare, Läkemedelsenheten, Hudiksvalls sjukhus
Magnus Wallner		ST-läkare, Barn- och ungdoms- medicin, Hudiksvall sjukhus
Marianne Undvall		Medicinskt ansvarig sjuksköterska, Söderhamns kommun
Richard Sedin		ST-läkare, Internmedicin, Hudiksvall sjukhus
Sofie Näslund		Specialist allmänmedicin, Södertull Din Hälsocentral
Taina Turunen		Medicinskt ansvarig sjuksköterska, Hofors kommun
Tobias Westin		Apotekare, Läkemedelsenheten, Gävle sjukhus

Postadress:

Läkemedelsenheten, Region Gävleborg,
Hälsa- och sjukvårdsgemensamma resurser
Gävle sjukhus, 801 88 Gävle

Internpost: Budstation -69-

E-post: Imk@regiongavleborg.se

Ordförande

Björn Ericsson

Sekreterare/informationsapotekare

Elin Isaksson

Läkemedelsenheten

lakemedelsenheten@regiongavleborg.se

Vid frågor till klinisk apotekare, till exempel angående läkemedels-
genomgångar kontakta apotekare på (026-1) 551 83.

Fullversion av rekommendationerna hittar du i appen **Rekommenderade Läkemedel Gävleborg**. Ladda ner appen via AppStore eller Google Play.

- Läkemedelsrekommendationer
- Rekommenderade läkemedel för barn
- Läkemedelsbehandling av de mest sjuka och sköra äldre
- Prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor
- Annan viktig läkemedelsinformation

regiongavleborg.se/lakemedel
